

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Waterberging Volkerak-Zoommeer

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

21 maart 2013 / rapportnummer 2224-82

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

Het projectbureau Waterberging Volkerak–Zoommeer (onderdeel van het programmabureau Ruimte voor de Rivier van Rijkswaterstaat) heeft het voornemen waterberging mogelijk te maken in het Volkerak–Zoommeer. Deze waterberging is opgenomen in de Planologische Kernbeslissing (PKB) Ruimte voor de Rivier. De maatregel is onderdeel van het Basispakket in de PKB om het vereiste veiligheidsniveau van het Boven- en Benedenrivierengebied uiterlijk in 2015 weer in overeenstemming te brengen met de verhoogde maatgevende rivierafvoer in Rijn en Maas.¹

De waterberging wordt vastgelegd in een zogenaamd Rijksinpassingsplan. Ter onderbouwing is hiervoor een gecombineerd plan- en besluit-milieueffectrapport (MER) opgesteld. Het bevoegd gezag voor het Rijksinpassingsplan is de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu (IenM); voor de overige uitvoeringsbesluiten is dat de staatssecretaris van Economische Zaken (EZ; Natuurbeschermingswet) en de Directeur-Generaal van Rijkswaterstaat (Peilbe-sluit).

In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna ‘de Commissie’)² zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over de waterberging in het Volkerak–Zoommeer waarin het milieubelang volwaardig wordt meegewogen.

In het MER is over het algemeen op een heldere, goed leesbare manier de toch tamelijk complexe materie rondom de waterberging op het Volkerak–Zoommeer beschreven. Het MER motiveert duidelijk waarom de voorziene maatregelen beschouwd kunnen worden als no-regret maatregelen ten opzichte van andere maatregelen³ en passen binnen de visie voor de lange termijn die in het kader van het Deltaprogramma naar voren is gebracht. Aan de gevolgen voor de waterberging in combinatie met hoge afvoer van de Westbrabantse beken voor de waterhuishouding van West Brabant wordt uitgebreid aandacht geschonken. Dat geldt eveneens voor de staat van de dijken in het plangebied en de versterkingen die nodig zijn.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe.

¹ Voor de waterberging Volkerak–Zoommeer is ook het niveau van de zeespiegel van belang en de frequentie en duur waarmee stormen op zee zich voordoen. Voor het basispakket in de PKB zijn de uitgangspunten hiervoor echter niet gewijzigd. De veiligheidsdoelstelling in de PKB, en daarmee ook voor de waterberging, vloeit alleen voort uit de verandering van de maatgevende rivierafvoeren.

² De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens vindt u in bijlage 1 bij dit advies of op www.commissiener.nl.

³ Bijvoorbeeld de inzet van de Grevelingen als waterberging, een ander sluitbeheer van de Oosterschelde Stormvloedkering, het op termijn overgaan naar alternatief B1 of B2, de effectiviteit bij stijgende zeespiegel.

2. Toelichting op het oordeel

De Commissie beschrijft hierna enkele aandachtspunten volgend uit het MER. Deze punten hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen. De Commissie hoopt hiermee een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

Stratificatie

In het MER wordt gesteld dat na beëindiging van de waterberging in het zoute alternatief de stratificatie na 4 dagen opgeheven zal zijn. Dit is niet consistent met bevindingen in het MER Waterkwaliteit Volkerak–Zoommeer, waarin werd geconstateerd dat zelfs zonder toepassing van de waterberging bij T300 (langdurige) zout/zoet stratificatie kan optreden in diepe delen van het Volkerak⁴. De Commissie vraagt zich af of deze constatering achterhaald is en er in het zoute scenario dus niet langer zuurstofloze condities worden voorzien. Het antwoord op deze vraag is niet van belang voor inschatting van milieueffecten in dit MER, maar wel voor de besluitvorming met betrekking tot het voornemen om het Volkerak–Zoommeer zout te maken (en waarvoor nog een m.e.r.–procedure loopt).

Maatregelen ter voorkoming van wateroverlast

De mogelijke wateroverlast als gevolg van de waterberging in het Volkerak–Zoommeer is over het algemeen in het MER goed in beeld gebracht. Uit ingediende zienswijzen blijkt echter dat dit beeld nog niet volledig is. Zo blijkt dat de schade en milieueffecten die op zouden kunnen treden bij het onderwater komen van twee bedrijven op de zuidoever van Jachthaven Dintelmond en het bedrijventerrein Zwartenberg in Etten–Leur over het hoofd is gezien of wordt onderschat.⁵ Het verdient daarom aanbeveling de effecten van de tijdelijke verhoogde waterstanden op de bedrijfsterreinen in het studiegebied meer in detail nog eens goed na te lopen.

De Commissie concludeert dat het MER een voldoende onderbouwing oplevert voor het (mitigerende) keermiddel in Tholen; doorslaggevend voor de hier gekozen variant C zijn financiële redenen. De Commissie vraagt aandacht voor de waarde van het beschermd stadsgezicht en de ruimtelijke kwaliteit bij het ontwerp van dit keermiddel.⁶

Inzet spuien Volkeraksluizen

Uit het MER wordt niet duidelijk wat het effect is van inzet van de waterberging bij falen van de Europoortkering. Ook het kunnen stoppen van de inlaat bij calamiteiten op het Volkerak–Zoommeer tijdens het bergen van water is niet onderzocht. Inzicht in deze beide situaties zou het (hoogwater)veiligheidsaspect completeren. Naar de mening van de Commissie zou–

⁴ Meijers, E., S. Groot, M. Haasnoot & B. van Wesenbeeck, 2008. Waterkwaliteit en ecotopen in een zout VZM. Deltares, Q4448, juni 2008.

⁵ Zie inspraakreacties nr. 1, 20, 22 en 41.

⁶ Zie ook de inspraakreactie van de Heemkundekring Stad en Lande van Tholen.

den de maatregelen voor het kunnen sluiten van het spuimiddel in de Volkeraksluizen onder stromingscondities moeten worden gekwantificeerd.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Rijkswaterstaat Ruimte voor de Rivier (Projectbureau Waterberging Volkerak-Zoommeer)

Bevoegd gezag: Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Besluit: vaststellen Rijksinpassingsbesluit

Categorie Besluit m.e.r.: C9, D12.1 (en 10f uit bijlage II van de EU-richtlijn 97/11/EG); plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling.

Activiteit: Het mogelijk maken van de inzet van het Volkerak-Zoommeer als tijdelijk waterbergingsgebied, om de hoogte van de waterstanden in een belangrijk deel van het Benedenrivierengebied te beperken – bij hoge waterstanden op zee gecombineerd met zeer hoge rivierafvoeren.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Staatscourant nr.35 van: 20 februari 2009

advies aanvraag: 17 februari 2009

ter inzage legging: 23 februari t/m 6 april 2009

richtlijnenadvies: 27 april 2009

kennisgeving MER in Staatscourant van: 10 januari 2013

ter inzage legging MER: 11 januari tot en met 21 februari 2013

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.:

toetsingsadvies uitgebracht: 21 maart 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. dr. J.H. van den Berg

dhr. dr. N.M.J.A. Dankers

dhr. ir. C. van der Giessen

mw. ir. M.A.J. Vervoort

dhr. dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

dhr. drs. M.P. Laeven (secretaris)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het

MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Map 1, Ontwerp-Rijksinpassingsplan + Ontwerpbesluit tot wijziging van het Peilbesluit
- Map 2, Ontwerpbeschikking Natuurbeschermingswet + Passende Beoordeling + Ontwerp ontheffing Flora- en faunawet + Activiteitenplan
- Map 3, Plan- en Besluitmilieueffectrapport
- Map 4, Waterbergingsplan Volkerak-Zoommeer
- Map 5, Bijlagen (deel 1)
- Map 6, Bijlagen (deel 2)

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 14 maart van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Waterberging Volkerak-Zoommeer

ISBN: 978-90-421-3704-2

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

